

ԾԱՆՈ՞թ ԵՔ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԻՐԱԼՈՒՔՆԵՐՈՒ ՄԻԶԱՉԳՎՅԻՆ ՅԱՄԱԶԱՅՆԱԳԻՐ»ԻՆ

Այս համաձայնագրին մասնակից պետութիւնները պարտաւոր են ճանչնալու եւ հատուցելու մասուկներու եւ պատահիներուն հետեւեալ իրաւունքները:

ա.- Բռնութենէ պաշտպանուած ըլլալու իրաւունք

«Ոչ մեկ մանուկ պէտք է ենթարկուի ֆիզիքական կամ հոգեկան ճնշումի, խոշտանգումներու, դաժանութեան կամ արժանապատուութիւնը նուաստացնող վերաբերմունքի կամ պատիմի»:

բ.- Մտքի, խղճի եւ դաւանանքի ազատութեան իրաւունք

«Դամաձայնագրի մասնակից պետութիւնները կը յարգեն մտքի, խղճի եւ կրօնքի ազատութեան մասուկին իրաւունքը»:

Թիւն Պատրաստե՞՝ Ռիթա Կաղեցն-Տիբոհիբեզն
Նկարագրուե՞՝ Ռաֆահ Քեջիսեան

գ.- Առողջութիւնը պահպանելու իրաւունք «Իրաքանչիւր մանուկ ունի առողջապահական համակարգի եւ հիւանդութիւններու բուժման եւ առողջութեան վերականգնման առաւել կատարեալ ծառայութիւններէն օգտուելու իրաւունք»:

դ.- Տնտեսական շահագործումէ պաշտպանուած ըլլալու իրաւունք

«Իրաքանչիւր երեխայ ունի կրթութիւնը խոշընդուտող իր առողջութեան, ֆիզիքական, մտաւոր, բարոյական եւ ընկերային զարգացման վնասող աշխատանքէ գերծ մնալու իրաւունք»:

ե.- Կրթութեան իրաւունք

«Մասնակից պետութիւնները կը ճանչնան մասուկի կրթութեան իրաւունքը»:

զ.- Դանգիստի իրաւունք

«Իրաքանչիւր մանուկ ունի հանգիստի, ժամանցի, իր տարիքին համապատասխան խաղերուն ու զուարծայի միջոցառումներուն, ևաեւ մշակութային կեանքին մասնակցելու իրաւունք»:

ԱՌԱԿ ԵՐԿՈՒ ՆԿԱՐԻՉ

Վարդան Այգեկցի

Թագաւոր մը գեղեցիկ պալատ մը կը շինէ Եւ կը փափաքի զայն զարդարել այսպիսի նկարներով, որոնց նմանը ոչ մեկ տեղ ըլլայ: Ան կ'ընտրէ երկու նկարիչներ Եւ ամեն մեկուն պատ մը կը յանձնէ, ապա անոնց միջեւ վարագոյր մը կը քաշէ:

Երբ նկարիչները կ'աւարտեն իրենց գծագրութիւնները, թագաւորը կու գայ դիտելու հիրաքանչիւրին գործը: Առաջին նկարիչը գծած էր շատ գեղեցիկ բնակար մը, որ թագաւորը շատ կը հաւանի: Միւսը ոչինչ գծած էր. ան պարզապես պատը յղկած ու հայելիի պէս փայլեցուցաց էր: Երբ թագաւորը կը տեսնէ ասիկա, կը զարմանայ ու կ'ըսէ.

- Ի՞նչ է այս ըրածդ:

Նկարիչը կը պատասխանէ.

- Դիմա ցոյց կու տամ:

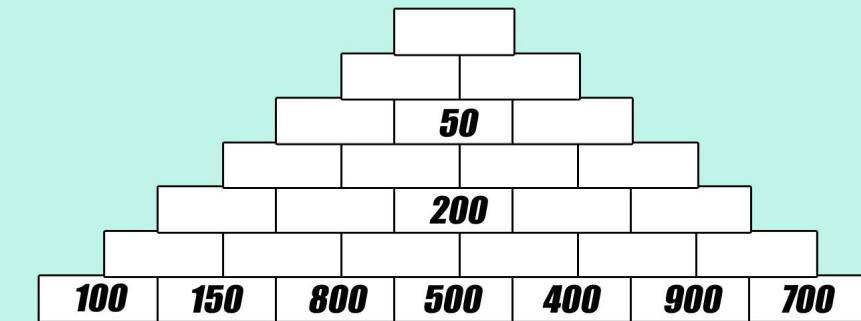
Այսպէս ըսելով կը բանայ մեջտեղի վարագոյրը: Լոյսը կը լուսաւորէ կոկուած պատը Եւ կը մթնցնէ նկարազարդ պատը, որովհետեւ հայելիին մեջ կ'երեւին այն բոլոր նկարները, որոնք գծուած էին միւս պատին վրայ:

Թագաւորը կ'ըսէ.

- Այս պատը միւսն գեղեցիկ է:

Փորձեցե՞ք ամբողջացնել վարի քառակուսիները: Հիրաքանչիւր քառակուսիի թիւը կը ներկայացնէ իրմէ վար գտնուող երկու քառակուսիներու թիւերուն տարբերութիւնները:

ԿՐՆԱ՞Ս 100 ՈՒՆԵՆԱԼ

Զախ կողմի սիւնակին հիրաքանչիւր թիւը միացո՞ւր աչ կողմի սիւնակի այն թիւին, որուն հետ բաժանումի արդիւնքը 100 է:

1000	15
200	1
2700	100
1500	10
100	50
7500	2
10000	27
5000	75

ԾԱՐՔԻՆ ԶՅԱՐՄԱՐՈՂ ԲԱՌԸ

Հիրաքանչիւր շարքի մեջ կը տեսնես 5 բառ, որոնցմէ մեկը տարբեր է միւսներէն: Կրնա՞ս գտնել զանոնք:

- 1.- Կեռաս-վարունգ-դեղձ-խաղող-թուզ
- 2.- Սուր-նուրբ-ծոյլ-դրամ-ուրախ
- 3.- Ֆրանսա-Երեւան-Սպանիա-Անգլիա-Իտալիա
- 4.- Արծիւ-առիւծ-ագռաւ-թութակ-սոխակ

ՎԱՐԱԳԸ ԳԻՒԻՆ ՄԵԶ

Չանի Շահինեան-Մեսրոպեան

Ամրան արձակուրդներուն Վարագը իր ընտանիքին եւ շնիկին՝ Գալարին հետ, միշտ գիւղ կ'երթար:

Աքլորին կանչը լսելով Վարագ կ'արթնար ու Գալարին հետ իրենց տան մօտ գտնուող ազարակը կը վագէր: Ան հետաքրքրութեամբ կը դիտէր ազարակապանին աշխատանքը եւ երբեմն ալ անոր կ'օգնէր հաւերուն, կովերուն, ոչխարներուն ու ծիրերուն կեր ու ջուր տալով:

Ազարակին պահակ շունը ծանօթ էր Վարագին եւ կ'արտօնէր, որ ան մտնէ հաւնոց՝ հաւկիթ հաւաքելու եւ ճուտիկներուն հետ խաղալու:

Ազարակապանը կովեն կթած կաթը կը լեցնէր Վարագին դոյլին մէջ եւ թռնիրի տաք հացեն ալ բաժին կը հանէր անոր:

Կեսօրէ ետք կը սկսէին գիւղի մանուկներուն խմբային խաղերը՝ ոտնագնդակ, կողովագնդակ, բռնելով, աչխփով եւ հեծանիւով մրցում: Երբեմն յաղթանակ արձանագրելով, երբմն պարտութին՝ մանուկները գիւղին մէջ կը ստեղծէին ուրախ մթնոլորտ մը:

Վրայ կը հասնէր գիւղին զով ու լուռ գիշերը: Վարագ գիրք կարդալէ եւ աղօթելէ ետք կը քնանար երազելով յաշորդ օրուան ընելիքներուն մասին:

Այս տարի Վարագը եւ հայրը պիտի այցելէին գիւղին Սոլիկի հռչակաւոր անտառը: Աևոնք պատրաստուեցան՝ իրենց հետ առնելով գլխարկ, շուր, հաց, մահակ, սուլիչ եւ լուսարձակ:

Ինքնաշարժով գիւղէն բաւական հեռանալէ ետք, մտան անտառին խորերը, լեռներուն մէջ ուրկէ այլեւս պետք էր քալէին:

Վարագ շատ ուրախ էր. ան Գալարին հետ սկսաւ վագել: Յայրը զգուշացուց գինը, որովհետեւ ճամբան լեցուն էր հսկայ ու խիտ ծառերով, խոտերով եւ փուշերով:

Վարագը, հայրը եւ Գալարը երկա՞ր քալեցին. Եթի անոնք ձայն հանէին, արձագանգը կը լսէին: Վարագ կը զմայլէր բնութեան, լեռներուն եւ ջրվեժներուն գեղեցկութեան վրայ: Ան տեսաւ տեսակաւոր թռչուններ, սկիւր եւ նապաստակ:

Լճակին մօտ, հացի դադարին, Վարագ ծառերուն մէջէն նկատեց փայլը մը եւ ուղղուեցաւ այդ կողմ:

Վարագ ձեռքի մահակով բարձր խոտերը կտրեց եւ ի՞նչ տեսաւ. ոտքը վիրաւոր, գետին պառկած, եղնիկի ձագ մը:

Վարագ մտածեց, որ եթէ ձագը հոն ձգէր, որսորդը զայն պիտի որսար կամ գայլի մը կեր պիտի դառնար: Ան գրկեց ձագը եւ ուղղուեցաւ կտրուած խոտերուն կողմը: Բաւական յառաջանալէ ետք, լճակին շուրջ տեսաւ խումբ մը եղնիկներ, որոնք ջուր կը խմէին:

Եղնիկներն քանի մը հատը վախցան Վարագէն, իսկ մնացեալները զայրացած իրենց եղջիւները Վարագին կողմը ուղղեցին: Խումբէն գեղեցիկ եղնիկ մը մօտեցաւ Վարագին եւ ձագին վերքը լցէլու սկսաւ:

Վարագ գիտցաւ, որ անիկա մայր եղնիկն էր, գետին դրաւ ձագը, որ միացաւ խումբին եւ բոլորը միասին հեռացան:

Մինչ այդ Վարագ լսեց հօրը ձայնը, որ գինը կը փնտռէր: Գալարը անմիջապէս վագեց Վարագին կողմը:

Վարագ անհամբեր էր գիւղ վերադառնալու, որպէսզի բոլորին պատմեր Սոլիկի անտառին պատմութիւնը:

ՃԻ՞ՇԴ, ԹԵ՛ ՍԽԱԼ ԿԱՐԳ ՄԸ ԹՈՒԿԿԱՆՆԵՐ

1.- Քա 15 Մարտ 44-ին Յուլիոս Կեսարը կը սպանուի իր քաղաքագետ մրցակիցներուն կողմէ:

Ճի՞շդ, թե՛ սխալ

2.- 4 Հոկտեմբեր 1957-ին ոռուսերը իրենց առաջին արբանեակը՝ «Սփուրնիք 1», կ'արձակեն դեպի տիեզերը:

Ճի՞շդ, թե՛ սխալ

3.- 15 Ապրիլ 1912-ին Անգլիոյ «Յընկելմոդ» նաւը՝ Թայթանիք կ'ընկելմի սառցալերան մը զարնուելէ ետք: Ոչ մեկը կը փրկուի այս արկածէն:

Ճի՞շդ, թե՛ սխալ

4.- 1512-ին Լեոնարտո տա Վինչի կը վերջացնէ Սիսթինեան տաճարի առաստաղին գեղազարդումը:

Ճի՞շդ, թե՛ սխալ

5.- Նոյեմբեր 1989-ին կը քանդուի Պերլինի պատը իրարու միացնելով հիւսիսային եւ հարաւային գերմանիաները:

Ճի՞շդ, թե՛ սխալ

1. - Ամպելովդորմզի դոգլազմոն ոգ դոգտրուզմոն դոդովվյումզի մի ՚ոռով՛ ։ Տ : Ամպաստ դոգլովուկո զմունմոն մի օլեգուլիզիկու ՚ոռով՛ ։ Դ : Վասիմփ մի ։ Ունվուլ, ու կումսուտօր 700 գդա ։ ՆԶՎ ։ ՆԶՎ

Աղղողովուտուն

ԱՆՐԱՒՏԱՆԻ, ԲԱՅՑ ԻՐԱՒ...

- * Պարզ մատիտով մը կրնաս գրել մօտաւորապէս 45 հազար բառ:
- * Փոտած հաւկիթները կը ծփան ջուրին վրայ:
- * Գոյութիւն ունին մութին մէջ փայլող սունկեր:
- * Անթարթիթի (Յարաւային բեւեռ) սառոյցին տակ պահուած գոյութիւն ունին մօտաւորապէս 70 լիճեր:
- * Լեհաստանի մէջ գոյութիւն ունի շնչը մը, որ կարծէք կը հալի:
- * Մեր ուղեղին բջիջները շատ աւելի երկար կ'ապրին քան՝ մեր մարմնին միւս բոլոր բջիջները:
- * Ըստ ուսումնասիրութեան մը, մեսք ընդհանրապէս անտրամադիր կ'ըլլանք Յինգաշաբթի օրերը:
- * Աշխարհի թթուածինին կեսը կը ստեղծուի ովկիանոսին մէջ:
- * Եթէ դուն մազերդ բնաւ չկտրես, անոնք կը դադրին երկարելէ, երբ մօտաւորապէս 61 սմ.-ի հասնին:
- * Չափահաս անձ մը կրնայ տարեկան մինչեւ 1500 երազ տեսնել:
- * Կարգ մը հոյամողեզներ ունեին մինչեւ 1000 ակոայ:
- * Աւելի քան 400 տարիներու ընթացքին, Անգլիոյ մէջ օրենքները ֆրանսերենով կը գրուեին:

